

ÁLLAMI ERDŐGAZDÁLKODÁS

Az 1946 tavaszán alapított MÁLLERD egyéni cég volt. Tulajdonosa a magyar állam, külön fejezetként szerepelt az állami költségvetésben és javadalmazását a Pénzügyminisztériumtól kapta. A MÁLLERD Központi Igazgatósága az „üzemesítés”-sel kapcsolatos utasításokban elrendelte:

- elkészíteni az 1946/47. évi vágástervet és költségvetést,
- a költségek csökkentése érdekében „a szétszórt főhasználati vágásokat vágáscserével csoportosítani kell”,
- megszervezni a termelések házilagos végrehajtását,
- összeírni a felújítandó vágásterületeket,
- leltárt készíteni az állami tulajdonba került vagyronról,
- felmérni az út- és vasútépítési feladatokat, a gépesítési lehetőségeket stb.

A növekvő infláció azonban mindent megakadályozott, mert az igényelt hitelnek „csak oly töredékét kapta... hogy azzal a megkezdett munkálatokat a lelegején abba kellett hagyni”.

1946. június 6-án a budapesti törvényszék, mint cégbíróság kereskedelmi egyéni cégnek jegyezte be a MÁLLERD-et. Megszűnt a központi javadalmazás, minden kiadást a bevételekből kellett fedezni, ezért „minden téren a legnagyobb takarékoságnak kell érvényesülnie”.

Az új forint bevezetésekor az 1938-as adatokból kiindulva állapították meg a faárakat és a béreket. A tölgy rönk termelői ára 154, a bükké 141, a bányafa 160 Ft/m³. A hasáb tűzifa termelési bére 3,20 Ft/űrm, a rönk 4 Ft/m³, a 260-as talpfa 1,60 Ft/db. Meghatározták a napi normát: tűzifa 2,5 űrm, rönk 3,5 m³, talpfa 7 db, így a napi kereset 10-12 Ft volt.

A 8 órai „napszámber”: I. o. férfi munkás 7 Ft, női munkás 5,60 Ft. „I. o. férfi munkás az, aki 19 életévét betöltötte, erdei munkában gyakorlott és nehéz munka kifejtésére is képes.”

Az alacsony faárak miatt kevés volt a bevétel, ezért a termelést is ütemezték: november 30-ig 15 %, február 28-ig 45 %, április végéig 60 % teljesíthető. Többet termelni „pénzszűke folytán” nem lehet. Ez szakmailag is káros volt, mert a füzérkomlói erdőgondnokság 16 750 m³ tervéből 14 900 m³, vagyis 89 % volt a véghasználat, amit a téli félévben kellett volna kitermelni. Az ütemezésen kívül egyéb korlátozások is voltak: 1946. szeptember 4. „a házilagos fakitermelési munkákat szüntesse be”, 1946. szeptember 20. „a fakitermeléseket haladéktalanul, a legnagyobb erővel indítsa meg”, 1946. október „a fuvarozásokat azonnal szüntesse be ... ha a fuvarosok hajlandók későbbi fizetésért dolgozni, akkor folytatódott” és így folytatódott hosszú ideig.

A feladatokat és a lehetőségeket felmérve a Lászlótanyai kövesutak mellé csoportosították a vágásokat. A füzérik szaktudását hasznosítva tő mellett kifaragtak 5 000 db 260-as talpfát, az erdőigazgatóság feladatának 45 %-át. Kitermeltek és vasúton leszállítottak Sátoraljaújhely lakosságának 60 vagon tűzifát és azt külön cikkben méltatta a ZEMPLÉNI NÉPÚJSÁG. Ezekben a szállításokban már részt vett a háromi géptelep 2 db MÁVAG B-5 tehergépkocsija is.

A háborús termelések jelentősen meghaladták az 1937. évi üzemterv 10 100 m³ véghasználati keretszámát, ezért a túlhasználatok megtakarítása érdekében a MÁLLERD csökkentette a véghasználatokat. Ennek következtében a füzérkomlói erdőgondnokság az 1948/49. és 1949/50. évekre 6 800 m³ véghasználatot és 1 600 m³ gyéritést tervezhetett.

A felére csökkent fakitermelés újabb gondokat okozott, mert a hadifoglyok hazatérésével Hegyközben is jelentkezett a munkanélküliség. A politika ezt úgy oldotta meg, hogy a

FÉKOSZ (FÖLDMUNKÁSOK ÉS KISBIRTOKOSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE) falusi szervezetei határozták meg, hogy kit lehet alkalmazni. A FÉKOSZ titkárok szinte naponta vitatkoztak ki, hova menjen dolgozni, feszes a norma, miért annyi a napszám, hol a tagsági könyv, hol a tagbélyeg stb. Elkezdődött a munkások elvándorlása.

A probléma megoldása érdekében 1949 tavaszán állandó munkások alkalmazását rendelték el. Az számított állandó dolgozónak, aki évente legalább 150 napot dolgozott az erdőn, „teljesen nincstelen ... politikailag teljesen megbízható munkavállaló”. Érthetetlen, hogy a Zempléni-hegység 8 erdőgazdálkodásánál összesen csak 55 főt engedélyeztek és miért alkalmazhatott Füzerkomlós és Kemencepatak 6-6 főt, Erdőhorváti és Boldogkőváralja pedig 8-8 főt a sokkal kisebb feladataihoz.

Az így kiválasztottak részére „erdei munkásiskola” nyílt a Miskolc melletti Csanyik-völgyben. 1949 novemberében megnyílt a füzéri iskola is, amiről az Erdőgazdaság c. lap is beszámolt. 1950 nyarán a védkerület vezetők 3 hetes továbbképző tanfolyamát is a füzéri iskolán tartották. Jellemzi a korabeli viszonyokat, hogy az erdészek tanfolyamán a heti 54 óra elfoglaltságból 18 óra politikai anyag volt.

IGAZOLVÁNY

Alulírottak hivatalosan igazolják, hogy

László Anatól (szül. 1914 Füzéri) Édesanyja neve *László Hanna*

) *Füzéri* lakos a *Füzéri* tartott

1940. év *június* hó *19* naptól, 1940. év *július* hó *8* napig terjedő erdei munkásiskola tanfolyamon részt vett és a tanfolyamot sikerrel elvégezte.

Füzéri 1940. év *július* hó *8* nap.
Sátoraljaujhelyi Erdőgazdasági N.V.
Füzéri Erdei Szakmunkásképző Iskola

László Anatól *Albert* *Balogh Tibor*
tanf. vez.

Erdőközpont 1127.

**Szakmunkásképző iskola
nyílt Füzéren**

November 30-án nyitották meg a Sátoraljaujhelyi Erdőgazdasági N. V. kerületében, Füzéren, az ország 13. erdei szakmunkásképző iskoláját. *Pálóczy Gyula* vezérigazgatóhelyettes vázolta a szakmunkásképzés politikai jelentőségét. Utána *Békly Albert* vezérigazgató szakmai vonalon világította meg az erdei munkásképzés rendkívüli fontosságát. A hallgatók részéről *Vitányi József* ajánlotta fel, hogy tanulásukat Sztálin elvtárs 70. születésnapjára az általánosnál 50 százalékkal jobban fogják végezni.

Védkerület vezetők a füzéri tanfolyamon 1950 nyarán

Az 1950. január 1-jén kezdődő első ötéves terv keretszámait jelentősen felemelték, így ismét 15 800 m³ lett a fakitermelési feladat. A dogmatikus-szektás politika különösen falun éreztette káros hatását, aminek következtében károsan megváltoztak a körülmények.

A propaganda szerint a vas és acél országa lettünk, de nem volt ráf- és patkóvas, télen élessarok. A fejszék és fűrészek gyenge minőségűek voltak, reszelőt csak újra vágatni lehetett. A statisztika szerint nőtt a gabonatermelés, de a beszolgáltatásból begyűjtés lett, bevezették a kenyérgyegyet, nem volt lótap. A falusi fuvarosokat kapitalista vállalkozóvá nyilvánították, ezért 15 % kereseti adót vontak le a fuvardíjból. Kötelezővé vált a terv-, majd a békekölcsön jegyzése is. Éveken át jegyezték és törlesztették az „államkölcsönt”, de a sorsolásoknál csak a névértéket kapták vissza. 1954. decemberében pl. Szébenyi László erdészvezető 70, Kababik Gyula és Laczkó András főerdészek 50-50, Hegedüs Gyula, Vaszlavik Miklós, Belkó Ferenc, Pilvein István, Horváth Jenő, Balogh Miklós 40-40 forint békekölcsönt fizetett.

Mindezek következtében a fiatalok az iparban kerestek munkát, ahol megkapták a hús- és zsírjegyet, a kenyér pótgjegyet. Az Országos Közellátási Jegyközpont csak 1951 végén ismerte el, hogy a fakitermelés és a felterhelés is nehéz testi munka, de falun egyébként is csak kevesen kaphattak élelmiszer jegyet. A magas adók miatt a falusiak egymás után adták el lovaikat, ökreiket, így nem volt aki végrehajtsa a felemelt terveket.

Az Alsó-csemetekert és dolgozói, erdősítk

Egymást követték az átszervezések, a felajánlások és munkaversenyek, a kritika és önkritika, az éberség uralkodott mindenben. 1950-ben az FM elrendelte, hogy szocialista munkaszervezést és szocialista munkaszervezetet kell bevezetni és ennek érdekében kétételes véghasználati kísérleti termelést végeztek Füzéren is. Az ERDŐGAZDASÁG c. lap (az Erdőközpont üzemi lapja) 1950. november 5-i számában ábrákkal szemléltetve 7 oldalas cikkben ismertette az új módszert. Műveletekre bontották a fakitermelés munkafolyamatát és meghatározták, hogy ki, melyik műveletet végzi. Megszüntették a parti szervezetet, a munkacsoportban 2 döntő, 4 daraboló, 2 tűzfát felkészítő munkás volt és több munkacsoport alkotta a füzéri brigádot. A normák megállapítása és az emberi kapcsolatok rendezése sok gondot okozott a munka és a kereset elosztásánál, ezért a gépesítés térhódításával fokozatosan megszűnt a „szocialista munkaszervezet”.

A feladatok megoldása érdekében az erdőgazdaság több irányú intézkedést tett. 1950-ben igényeltek 6 db motorfűrész, de csak 1951-ben és 1952-ben érkezett egy-egy használt gép, amivel Pálháza-Ipartelepen FÁBIÁN JÓZSEF kezdte el a szálfák darabolását. Bevezették a szállítható, általában kétszeres rönkhosszban való termelést és ezzel elérték, hogy a vágásterületen hamarabb és könnyebben szállítható lett a faanyag.

A kieső fuvarerő pótlására 1950-ben vásároltak 20 db lovat és a 10 fogatot a régi uradalmi istállóknál Füzéren, Kemencepatakon és Vilyipusztán helyezték el. 1951-ben engedélyezték, hogy 4000 Ft átlagáron lovakat vásároljanak az üzemegységek. A helyi vásárokon nem volt ló, ezért az FM utasítására az Állatforgalmi Vállalattól lovakat, a BELKERESKEDELMI SZÁLLÍTÓ VÁLLALATTÓL (BELSPED) alföldi, előregedett lovakat, szekereket, lószerszámokat kapott az erdészlet. Ezek nagy része erdei munkára alkalmatlan volt, a rosszakat lecserélték, 1952-ben Vilyipusztán megalakult a fuvargazdasági üzemegység, Füzéren pedig 10 fogattal a fogatbrigád.

1950-ben kezdődött el nagyobb ütemben az üres vágásterületek erdősítése. A Károlyi-uradalomtól átvett 3 kis csemetekert területe 1,45 ha volt, amit 1957-ben 3,50 ha-ra bővítettek. A természeti adottságok és a kor szellemének megfelelően elsősorban fenyőcsemetét – 1955-ben 3,48 milliót – termeltek a társerdészletek, karácsonyfa telepek részére, de még Sopronba is szállítottak csemetét.

LACZKÓ ANDRÁS szolgálatteljesítési könyvéből tudjuk, hogy 1953. április 20-25 között az Alsó-csemetekertben 12-32 asszony és lány dolgozott naponta. 1954 októberében a Magos-hegyen 32, a Tölgyes-bércen 38 fő erdősített, Mikulás-napján a Lászlótanyai üdülők nyitva hagyták az Oláh-réti csemetekert kapuját és az özek egy éjszaka lerágták a jegenyefenyő csemetét. 1956 áprilisában 22 fő erdősített, 12 fő dolgozott a csemetekertben és az erdőgazdaság „nyomatékosan” figyelmeztette az erdészletet, hogy elmaradtak a csemetekiemeléssel, pedig előtte jelentették, hogy Oláh-réten még hó van. Azért is kritikát kaptak, mert nem gyűjtöttek 3 kg vadcsereznye magot.

Még a MÁLLERD-nek 1947-ben bejelentett és azóta többször megismételt igény alapján az FM engedélyezte, hogy az ERDŐGAZDASÁGI TERVEZŐ IRODA 1952-ben elkészítse a FÜZÉR-Csatarét közötti főfeltáró út terveit és 1953/54-ben az ERDŐGAZDASÁGI ÉPÍTŐ VÁLLALAT IV. sz. Főépítésvezetőségének (Miskolc) IV/8. sz. Építésvezetősége (Pálháza) megépítette az utat. Az építési munkáknál 70 %-ban alföldi (pl. Abádszalók) kubikusok dolgoztak, a kitermelt föld mozgatása 60 m-ig talicskával, azon felül kordéval történt. A rakodás megkönnyítése érdekében az út mellett magasrakodókat építettek a Senyánszki-réten, az 5-ös elágazásnál

és Csataréten. Az út megépítése lehetővé tette a tehergépkocsival történő szállítást, ezért elkezdődött az üzemtervben véghasználatra tervezett erdőrészek termelése.

A munkák szakszerű végrehajtása érdekében előbb Kőkapun, majd Rostallón csemeteker-ti, hosszolói, tisztítási, gyérítési jelölési folyamatot tartottak az állandó munkásoknak és az erdészeknek.

1952-ben az ÁGEM (ÁLLAMI GAZDASÁGOK ÉS ERDŐK MINISZTERIUMA) elrendelte, hogy az erdőgazdaságok 1954. augusztus 1-től csak szakképzett erdészeket alkalmazhatnak. Tíz hónapos tanfolyamot tartottunk, aminek a végén Debrecenben erdészeti szakiskolai képesítő vizsgát tettek. A rátermett fizikai dolgozók részére 1962-ben újabb 10 hónapos levelező tanfolyam kezdődött, aminek végén „SZAKVIZSGÁZOTT ERDÉSZ” bizonyítvány kaptak.

1955-ben a füzérkomlói erdészet a Zemplénhegységi ÁEg. legkisebb területű – 2 798 ha állami és 801 ha közbirtokossági erdő –, de jelentős feladatokat teljesítő egysége volt. A termelési eredményekről és sikerekről részletesen beszámolt a KÁLDY JÓZSEF főmérnök által szerkesztett és negyedévenként 400-600 példányban megjelenő FENYŐTŰ c. üzemi híradó.

Ebből tudjuk, hogy 1955. január havában a csataréti vágásban 40 kézi fakitermelő dolgozott, az 1954/55. első félévi fakitermelési tervet 119 %-ra teljesítették és 516 ponttal az első helyen álltak a felszabadulás 10. évfordulójára indított munkaversenyben. Kiemelkedő teljesítmények: BELKÓ JÓZSEF és BELKÓ LÁSZLÓ fakitermelők 163 %, GÁSPÁR JÓZSEF MÁV felterhelő brigádja 167 %, VIDRINSZKI GYULÁNÉ, LUKÁCS JÚLIANNA, BOHÓCKI ANNA erdősítésben 136 %, SEDLOSZKI JÁNOS gépkocsi felterhelő brigádja 148 %. A fülledékeny iparfa határidő előtti leszállításában KABABIK GYULA és BELKÓ FERENC, az erdőművelésben LACZKÓ ANDRÁS erdészek végeztek jó munkát és ezért 200-200 Ft jutalmat kaptak.

Fokozta az eredményeket, hogy a Külügyminisztérium és az Országos Erdészeti Főigazgatóság jóváhagyása után 1954-től munkaversenyben álltunk a bodrogszerdahelyi (Streda n. Bodrogom), majd később a szalánci (Slanec) erdőgazdaságokkal. Csatlakoztunk az Észak-Kiskunsági Állami Erdőgazdaság versenykihívásához és páros verseny kezdődött a vilyipusztai és füzérkomlói erdészetek között, hogy „munkájukkal elősegítsék az erdőgazdaság tervteljesítését és önköltségének kedvező alakulását”.

Mindezek eredményeként az 1954/55. évi munka alapján elnyerték az élerdészet címet, a vándorzászlót és 3 000 Ft jutalmat. SZEBÉNYI LÁSZLÓ erdészetvezető ERDÉSZET KIVÁLÓ DOLGOZÓJA, LACZKÓ ANDRÁS kerületvezető erdész KIVÁLÓ MŰSZAKI DOLGOZÓ kitüntetés, a füzéri fogatbrigád 1 000 Ft jutalmat kapott, mert az egy fogatra eső negyedévi teljesítmény meghaladta a 120 m³-t. Erdőgazdaságunk nyerte a magyar-csehszlovák versenyt és szlovák vendégeink az élerdészetet is felkeresték 1955 szeptemberében.

Fokozta az örömet, hogy az erdészet labdarúgó csapata elnyerte a Hegyközi DISZ (Dolgozó Ifjúság Szövetsége) – kupát és első lett a Hegyközi Falusi-kupa versenyen is.

Az 1955. október 1-jén kezdődő 1955/56-os gazdasági év kezdetén fontos feladatot kapott az erdészet. A Bodogány 3C erdőrésztben „faár kísérleti termelést” végeztek és annak kedvező eredményei is hozzájárultak a bérezési és a faárrendszer későbbi módosításához. Jó munkát végzett HEGEDŰS ERNŐ motorfűrészes munkacsapata, KABABIK GYULA, VASZLAVIK MIKLÓS, KOTERLE ISTVÁN. Bebizonyították, hogy premizálással szakszerűbb munka, nagyobb iparifa kihozatal és így több termelési érték érhető el.

Az új gazdasági év kezdetén az élerdészet dolgozóinak lelkesedése csökkent és az 1955. december 10-i dekád értékelése szerint csak 8. helyezett lett az erdészet. Közrejátszott ebben,

hogy 1955. október 15-én a mentők a sátoraljaújhelyi Erzsébet-kórházba szállították gyomorvérzéssel SZEBÉNYI LÁSZLÓ erdészetvezetőt. Sorozatban kapta a vérátömlesztést, elfogyott a kórház vérkészlete, de a vérzést nem tudták elállítani. Ekkor jött az emberi összefogás, a segíteni akarás és munkások, mérnökök, porcelángyári dolgozók, határőrök, könyvelők és mások álltak sorba véradásra, ami a harmadik napon eredményre vezetett és a műtét sikerült. A Fenyőtű 1955. december 8-i száma „Harcban élérdészetünk vezetője életének megmentéséért” címmel ismertette az eseményt.

Döntés és darabolás MRP motorfűrészszel

Élüzemavatás, 1955.

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 8/1955. sz. utasítása gépesített erdőgazdaságnak jelölte ki a Zemplénhegységi Állami Erdőgazdaságot és elrendelte, hogy az erdőgazdaság központjában műszaki csoportot, a gépi munkák elvégzésére gépállomást kell szervezni. Az 1955 nyarán Pálházán szervezett gépállomáshoz tartozott 18 db MRP benzin- és 12 db ERP villanymotoros láncfűrész egy-egy kezelővel és segédkezelővel, 2 db KT-12 és 4 db DT-413 lánctalpas, 4 db G-35 kerekes traktor és 4 db GS-35 vontató egy-egy vezetővel, a lánctalpasoknál segédvezetővel is.

A fakitermelésben jártas és a gépek iránt jó érzékkel rendelkezők hamar megtanulták a motorfűrészek kezelését. Idézzünk a Fenyőtű 1955 decemberi számából: „*a gépállomáson belül a motorfűrészesek közötti versenyben 2. Lukács András (Füzér) 3,54 m³/óra, 158 % ... Meg kell dicséreni Lukács András, aki motorfűrészkezelő tanfolyamot ugyan nem végzett, szorgalmával mégis elsajátította annak kezelését és jó eredményt ért el.*” Nem volt könnyű a motorfűrészesek munkája, mert a motorfűrész 40 kg, a villanyfűrész 33,5 kg és 100 fm kábel, az áramfejlesztő 350 kg volt. Egy motorfűrész brigád létszáma: 2 gépkezelő és 4 kisegítő, gallyázó, felkészítő. Felszerelése: egy motor- vagy villanyfűrész, 2-3 védősisak, döntő- és gallyazófejszék, döntő- és hasítóékek, emelőfa, mentőláda, kérgezőkés.

Az 1955 novemberében kezdett Nyerges-hegyi 1 860 m³ véghasználat munkaszervezete: a döntést és darabolást a gépállomás 4 motor- és 2 villanyfűrészre végezte 12 kezelővel és az erdészet 24-28 kisegítőjével. A közelítést és kiszállítást 10-12 magánfogát és 8-10 üzemi fogat, a szállítást az Erdőgazdasági Szállító Vállalat 3-4 tehergépkocsija végezte. A tűzifát a 400 m hosszú Király-féle csúszdán közelítették a Béke-üdülő parkjába. Laczkó András szolgálati könyvének bejegyzései bizonyítják; „*a munka rendesen folyik*”. Az utasítások és a Fenyőtűben megjelent cikkek rendszeresen ismételték: „*az erdészetek minden segítséget adjanak meg a gépállomásnak, hogy a gépek maximális kihasználása lehetővé váljon.*” A munkák megszervezésében azonban csak magukra számíthattak. Az ellenőrző közegek megállapításairól csak az olvasható a szolgálati könyvben, hogy „hiányos a mentőláda ... az S kapcsolás ... lazák a sarangok ... a göcs nincs simára faragva ... a jeges utat homokolni kell” stb.

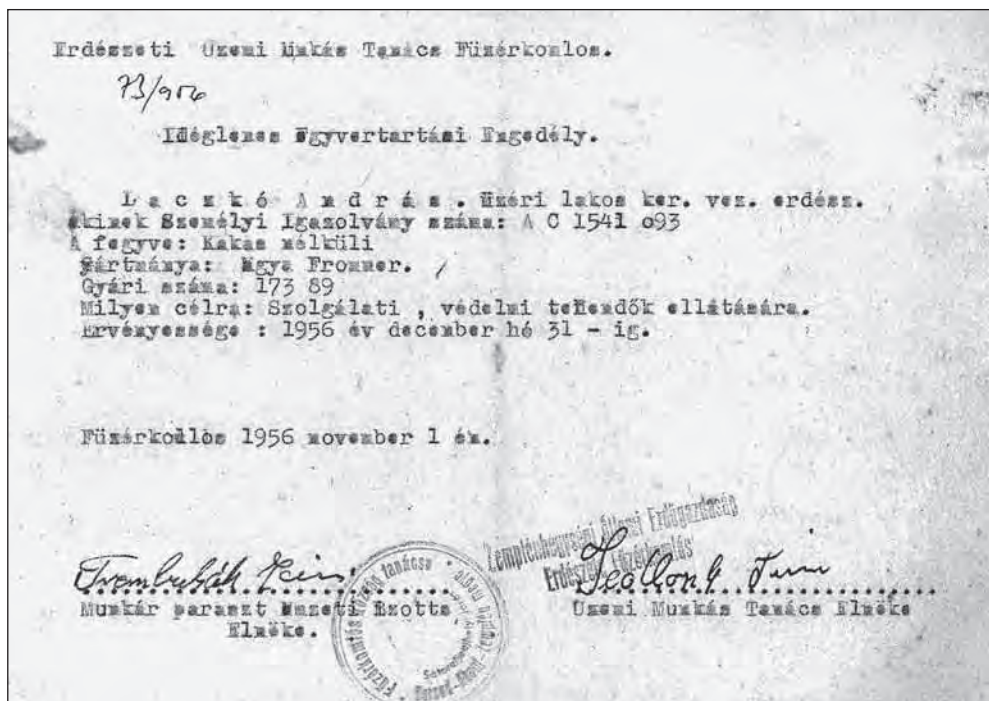
Az 1955/56-os év II. negyedévében élüzem lett az Zemplénhegységi Állami Erdőgazdaság. Az ünnepségen KIVÁLÓ DOLGOZÓ jelvényt és pénzjutalmat kapott OROSZ ANDRÁS, BRUNYÁNSZKI ANDRÁS, PRESZULY GYULA fogatos, a Fenyőtű is beszámolt a fakitermelők kimagasló teljesítményeiről: IFJ. KABABIK GYULA és KABABIK LÁSZLÓ 161 %, BELKÓ JÓZSEF és BELKÓ ERNŐ 148 %, HEGEDŰS GYULA és HEGEDŰS ERNŐ 147 %, TREMBULYÁK JÓZSEF, VASZLAVIK ANDRÁS 141 %.

Az 1955. október 1-jén kezdődő 1955/56-os gazdasági évet a Kakas-bérci vágásban kezdte 3 motorfűrész brigád. Megkapták a Szentendrei Kéziszerszámgyár által készített kiváló minőségű – erdészcsillagos – fejszék, amikkel a göcsöket is simára lehetett faragni. 1956. július 1-jén az erdőgazdaság átvette a szállító vállalat pálházi kirendeltségét és a gépállomással összehozva szállító és gépjavitó üzemet szerveztek, a motorfűrészeket az erdészetek vették át.

Az 1956 októberi forradalom és szabadságharc idején megválasztották az üzemi munkástanácsot (elnök Sedloszki János) 3 napig sztrájkoltak, a várkáporna fokára kitűzték a nemzeti zászlót. Az 1956. november 4-e után történelekről idézzünk az ÉSZAK-MAGYARORSZÁG 1956. november 10-i számából: „*Sátoraljaújhely várost 150-200 tagú fegyveres banda tartja rettegésben. Ezek az úgynevezett Kőkapu és Béke üdülőkben ütöttek tanyát. Egy Kummer nevű közismert munkakerülő a vezetőjük. A városból banditák módjára szállítják el a húst és egyéb élelmiszert ... meddig fogják túrni a Kummer-féle banda terroruralmát?*”

A Lászlótanyai Béke-üdülőben néhány itt rekedt pesti és dunántúli határőr és katona szállá-
solta be magát. A kőkapui erdészeti üdülőt tényleg Kummerék foglalták el, de a 150-200 tagú
„fegyveres banda” csak 25-30 fős, nagyrészt újhelyi diákokból állott néhány „dióverő” pus-
kával. Volt két ágyújuk is, de nem volt hozzá lőszer és elsütő berendezés. Ezt onnan tudom,
hogy az erdőgazdaság munkástanácsának elnökeként Palásthy István igazgatóval felkerestük
őket. Hosszan tárgyaltunk, kértük, hogy ne tegyenek kárt az épületben, kíméljék a berende-
zési tárgyakat, ne akadályozzák munkájukban a dolgozókat, Kőkapun biztosítsák a kisvasúti
közlekedést stb. Nyugodtan tárgyaltunk, senkit nem terrorizáltak, és mi is megcsodáltuk,
hogy a környező falvak lakossága milyen szeretettel hozta az élelmiszer adományokat „a for-
radalmár diákok”-nak.

Tudjuk, hogy a forradalmat leverték, a katonák és a diákok néhány nap után hazamentek,
a termelés pedig folytatódott a Kakas-bércen, majd 1957. január 7-től a Csataréten, ahol a
Nagy-Almásról átirányított szovjet gyártmányú, fagázmotoros KT-12 lánctalpas traktor köze-
lítette a szálfákat. Nem sokáig dolgozott, mert Laczkó András szolgálati könyvének bejegyzé-
se szerint 1957. január 22-én „a hűtője szétfagyott”.

Az üzemi munkástanács fegyvertartási engedélye

A 30-50 évvel ezelőtti fakitermelés mennyiségét eleve meghatározta a füzéri erdők kedvezőtlen korosztály megoszlása. Az 1923. évi üzemterv szerint az állományok 40 %-a 81 éven felüli volt és csak 13 % volt a 41-80 éves erdő. Ennek következtében évtizedeken keresztül a természetes felújításos véghasználat volt a meghatározó.

A gyérítési fatömeg a korosodás következtében később jelentkezett. Jól szemléltetik ezt az alábbi tényszámok (me.: nettó m³):

Év	Véghasználat	Gyérítés	Összesen
1946/47	14900	1 850	16750
1950	14180	1 620	15800
1960/61	14894	x	x
1971	12486	6680	19116
1980	6973	6277	13250

A vágásérett állományokat folyamatosan termelték, de még 1971-ben is volt 160 ha 121-160 éves állomány (Bükkfás-hegy, Kövecses stb.), ahol a bükk nagy részén beteg álgeszt, a tölgyekben vörös revesedés jelentkezett. Az 1973-ban termelt Füzér 54E erdőrészen 20 % volt a rönk és 60 %-a tűzifa. 1980-ban már csak a 155 éves Füzér 6A és a 142 éves Füzérkomlós 2C, D erdőrészek 986 m³ fatömege volt végvágásra tervezve. Segítette a véghasználatok ütemes végrehajtását, hogy jó makktermések voltak az 1958., 1961., 1968., 1976. években.

Figyelmet érdemel a véghasználatokban az üzemtervek és a favágatási tervek közötti összhang:

év	Üzemtervi előírás		Fakitermelési terv	
	ha	m ³	ha	m ³
1971	55	14925	53	15068
1980	25	8600	23	8661

1956 után csökkent a motorfűrészek behozatala, ezért 1958-ban svéd gyártmányú, lándzsa-fogazatú, kétszemélyes, kézfűrészeket kaptak az erdészetek. A rostallói „fűrész-élező” tanfolyamon egy-egy füzéri és hollóházi munkás is részt vett. Jó eredményeket értek el a véghasználati termeléseknél, de hamar rájöttek, hogy mégis könnyebb a gépet vinni, mint a fűrészelt húzni.

1959/60-ban a termelésbe kerültek a szovjet gyártmányú Druzba motorfűrészek, amiket inkább darabolásnál használtak. Jelentős fejlődés következett be, amikor Füzéren is dolgozni kezdtek a nyugatnémet gyártmányú, gyalufogas láncal felszerelt, egyszemélyes Stihl-Contra motorfűrészek. 1962 őszén 2 db Stihl-Contra, 2 db MRP, 3 db Druzba motorfűrészrel kezdték el a 10 200 m³ gépi fakitermelési terv végrehajtását. 1969-ben már csak Stihl-Contra-kkal dolgoztak, de a vibrációs ártalmak miatt ezeket is cserélni kellett.

1973-ban a hat komplex brigád 2 db Stihl-Contra és 11 db Stihl-AV50 (AV=antivibráció) fűrészrel rendelkezett, vagyis minden brigádnak volt egy tartalék fűrész és a fakitermelés 97,5 %-át géppel végezték.

A fakitermelés gépesítése mellett javítani kellett a gépi közelítésen is, mert a KT-12 és a DT-413 lánctalpas traktorok a vonszolással kárt tettek a visszamaradó állományban, az újulatban és a talajban. Meg kellett oldani a háborús termelések során visszamaradt ún. „sapkák” faanyagának kövesút mellé történő kíméletes közelítését is. Ennek érdekében PAPP ISTVÁN gépesítési előadó és a pálházi műhely kollektívája dízelmotorral és két csöklővel szerelte fel a KT-12 traktorokat és így kötélpályaként működhettek. A pálya alsó végén álló traktor a tartókötél megfeszítésével a levegőbe emelte a terhet és a másik csörlő eresztőkötélével, kábelaruként működve a gép mellett álló pótkocsira helyezte a rakományt.

Kötélpályás közelítő berendezések bemutatója a füzérkomlói erdészet területén

A sárospataki erdőgazdasághoz tartozó füzérkomlói erdészet területén bemutatták az elmúlt napokban azokat a kötélpályás közelítő berendezéseket, amelyek segítségével részben a terepnehézségeket igyekeznek legyőzni, részben a kiméletes közelítést kívánják megoldani. A bemutató meggyőzően bizonyította, hogy *meredek lejtőkön gazdaságosan csakis kötélpályás közelítő berendezésekkel lehet a kiöntött faanyag mozgatását jól megoldani olyan módon, hogy az útját és a talaj ne szenvedjen kárt.*

A bemutatót kötélpályás berendezések nem a legkorszerűbb megoldásokat jelentik, hiszen a sárospataki műszakiaknak a rendelkezésükre álló gépi felszerelés felhasználásával csupán saját műhelyük lehetőségeire támaszkodva kellett a kötélpályákat elkészíteni. Papp István erdőmérnök és a pálházi erdőgazdasági műhely dolgozó lelkes munkával a gazdaságnál felhasználhatatlanul heverő és már kiöregedett három KT—12-es vontató átalakításával, valamint a rendkívüli súlya miatt eddig az erdőgazdaságban alkalmatlannak bizonyult német gyártmányú három dobos TH csőrítő beépítésével készítették el kötélpályás berendezéseiket. Külön érdekük, hogy ezeket a már használaton kívül helyezett, illetve használhatatlannak minősített gépeket tudták beállítani, még pedig az előzetes számítások szerint máris az egyéb közelítési módoknál gazdaságosabban. Természetesen ezenfelül döntő módon esik latba a közelítés erdőgazdasági szempontból alapvetően jobb megoldása.

A KT 12-eseket úgy építették át, hogy az egyik benzinnel, a másik diesel-motorral dolgozik, mind-egyiket új csőrőkkel látták el. Különösen meggyőző volt a dieselesített gép működése, amelynek a szállítóberendezése a kifeszített kötélpályától jobbra-balra száz méteres sávban tudja összeszedni a faanyagot s azt akár lejtőn lefelé, akár felfelé mozgatja. Ugyancsak a KT 12-es alvázára szerelték a német TH stabil csőrőt, amelyet így mozgathatóvá tettek. Mindhárom közelítő berendezés könnyen áttelelthető, az anyag befogását öltetes csukló berendezésekkel oldották meg és igen sok kisebb-nagyobb újítást alkalmaztak a közelítő szerkezetek kivitelezése során.

Az egyik berendezés — a KT 12-es benzinnel való átalakítása — már egy esztendője eredményesen működik a sárospataki erdőgazdaság területén és a gazdaságossági számítások teljes mértékben igazolták a tervezők és kivitelezők törekvéseit.

Mindenképpen kitűnő munkát végeztek a sárospatakiak a berendezések elkészítésével és mindhárom gépcsoport komoly szerepre hivatott a sárospataki erdőgazdaság közelítési munkájának elvégzésében.

Az átépített KT 12-es kitűnő munkát végez a Sátor-hegységi nehéz terepen

Az automatikusan működő befogó szerkezet munka közben a meredek lejtő felett

A kötélpályás közelítő berendezés közvetlen gépkocsra tereli a kiértelt faanyagot

1958. I. negyedévben 835 m³ –12-15 m³/műszak – szálfát közelítettek ezzel a módszerrel a Május-hegyről a Grófi-útra, majd onnan a toroki rakodóra MAGYARI JÁNOS gépkezelő és BALLA JÁNOS segédvezető. (PAPP – KÁLDY, 1958.)

A gépet más erdészeteknél – Tekeres-völgy, Szelekfej – is eredményesen alkalmazták és 1958 novemberében a Csataréti útra közelítették a Magas-hegyi sapka faanyagát, amikor 1958. november 7-én bekövetkezett a tragédia. A segédvezetőjét irányító Magyar János tiltott helyen állt, amikor a feszítő kötél terelőcsigájának tartókötele elszakadt és az elrepülő súlyos csiga leütötte a háttal álló Magyarit. A mentők kórházba szállították, de súlyos belső sérülései következtében rövidesen meghalt.

A terelőcsigát tartó, földbe ásott, 50 cm-es tölgyrönk a helyén maradt és 1985-ben a kétszeresen is jogutód Hegyközi Erdészeti Igazgatóság dolgozói kopjafává formálták, természetkébe foglalták.

*Magyari János emlékműve – Czili János kopjafája
(BORSODI FAGAZDASÁGI HÍRADÓ. 1988. I:7)*

A BORSODI FAGAZDASÁG HÍRADÓBAN KORONKY ISTVÁN erdőfelügyelő „Egy megkésített megemlékezés” címmel számolt be az eseményről és az emlékmű avatásról. A Hrabó oldalán egy lófejes kopjafa emlékeztet arra, hogy ott érte halálos baleset 1985-ben CZILLI IMRE füzérkomlói fogatos.

Füzérkajata határában egy forrás befoglalásával állítottak emléket MESTER ANDRÁS erdősznek, aki 35 éven át dolgozott a Hársasban. Vitányban az ABBÁZIA-FORRÁS emlékeztet KOVÁCS MIKLÓS erdőszre, aki 25 évet szolgált a Mátyás-hegyi kerületben. A Magyar-emlékmű és a Mester András-forrás a Zempléni-hegység turistatérképén is fel van tüntetve.

1957/58-ban a közelítés 73 %-át kéziszáncóval, 15 %-át fogattal, 11 %-át géppel végezték. 1970-ben már csak fogatos és gépi közelítés volt, mert a kéziszáncós közelítést senki nem vállalta.

Jelentős fejlődés következett be a szállításban, amikor 1958/59-ben magyar gyártmányú Csepel D-352 és Csepel D-450 (nyerges) tehergépkocsikkal cseréltük le a frontokat járt, teljesen elhasználódott amerikai GMC és Diamand gépkocsikat. A Csepeket 1966-ban szovjet 6 tonnás ZIL-130-ra cseréltük és a szállítás gépesítettsége elérte a 94 %-ot.

A tömellői szállítás érdekében a Fagyos-kút-Tegda-völgy térségében 1958-ban Szendrey András erdőmérnök irányításával, 3,6 km hosszban, 271 eFt költséggel megépült a füzériek munkájával is az Ördög-vári gyűjtőút.

1959 szeptemberében kezdődött Sárváron az erdőgazdasági, felnőtt szakmunkásképzés.

1960-ban engedélyt kapott az erdőgazdaság, hogy az idősebb, több éve dolgozó munkások kiképzése érdekében 3 hónapos üzemi szakmunkásképző tanfolyamot tartson Rostallón.

A tanfolyam végén szakmunkásvizsgát tettek füzéri, hollóházi „tanulók” is. A füzérkomlói erdőszet szakmunkásai 1962-ben: BACSÓ JÓZSEF, BISTEI GYULA, HEGEDÜS ERNŐ, KABABIK GYULA, KOTERLE JÁNOS, LUKÁCS ANDRÁS, OROSZ LÁSZLÓ, SÁPI ERNŐ, TÓTH FERENC.

1962. szeptember 26-27-én országos továbbképző tanfolyamot rendeztünk, aminek keretében a sárospataki MÁV rakodón a gépi vagonrakást, Pálházán a gépjavító üzem munkáját, a Füzér 39D erdőrészletben pedig a Stihl-Contra motorfűrészek és az Unimog-ZELOP gépcsoport munkáját mutattuk be. A bemutató azért volt országos jelentőségű, mert az Unimog beszerzésével univerzális gépet kapott a faanyagmozgatás, de nem volt olyan pótkocsija, ami kíméletesen és hatékonyan közelíti ki a faanyagot a vágásterületről. PAPP ISTVÁN erdőmérnök újításai és a gépjavító üzem munkája révén egy saját készítésű, egytengelyes pótkocsiból kialakították ZELOP (ZEMPLÉNHEGYSÉGI LOPÓTLÓ) pótkocsit, amit később a Szentendrei Kocsigyár készített és évtizedekig használták az ország erdőgazdaságai az univerzális traktoraikhoz. (PAPP, 1963.)

A rendszeres továbbképzés eredményeként emelkedett a teljesítmény, javult a gépek kihasználása és az 1964/65. évi munkaversenyben HEGEDÜS ERNŐ 4 fős, motorfűrészbrigádja 3 827 m³ teljesítményével elnyerte az erdőgazdaság legjobb fakitermelő munkacsapata címet és a 3 000 Ft céljutalmat. LUKÁCS ANDRÁS brigádja 3 498 m³, ANGYAL ISTVÁN 3 635 m³ teljesítménye is figyelemre méltó volt. 3 317 m³ teljesítményével kiváló Unimog lett PALÁSTHY JENŐ és két társával 1 500 Ft céljutalmat kaptak. A kiváló fogatos címet ZURKÓ ANDRÁS nyerte 790 m³ teljesítménnyel és 500 Ft céljutalommal.

A FARKTÖRÉSÉK GÉPESÍTÉSÉNEK FEJLŐDÉSE

1. darabolás keresztvető fűrészszel

2-3. döntés-darabolás HWP motorfűrészszel

4. darabolás Iruszbával

5-7. döntés-gallyazás-darabolás Stihl-Contra motorfűrészszel

5.

6.

7.

Döntés-gallyazás-darabolás Stihl-Contra motorfűrészszel

Egy füzéri Unimogos komplex brigád és a ZELOP

A gyéritési fatömeg emelkedésével megváltozott az iparifa szerkezeti összetétele. Elősegítette ezt a MÁV rakodón 1958-ban üzembehelyezett egy-egy szalag- és körfűrész is, amivel szőlőkarót, kistalpfát, bányadeszkát stb. termeltek. Füzérkomlóst csak 1960-ban villamosították, így a gépeket aggregátorral üzemeltették. A villamosítás eredményeként biztonságosabb lett a munka, porelszívót kaptak a gépek és évente 1 200-1 600 m³ gömbfát dolgoztak fel.

A termelőszövetkezetek megalakulása után, központi utasításra évente 10-12 szerfás istálló – juhhodály, borjúnevelő, sertéshizlalda stb – faanyagát szállítottuk Füzérkomlósról is az alföldi szövetkezeteknek. Jellemző a korabeli tervgazdálkodásra, hogy 1961-ben a nyírségi erdőgazdaság szállította a füzéri tsz-nek a juhhodályt, és ugyanabba a vagonba raktuk be a jánkmajtisi tsz-nek kiutalt juhhodály faanyagát.

Új választék volt a 90 %-ban kézzel, fehérre kérgezett, export bükk papírfa, amiből pl. 1972-ben 2 045 m³-t termeltek, elsősorban a füzéri gyéritésben.

A BORSODI FAGAZDASÁGI HÍRADÓBól tudjuk, hogy az 1971-ben végzett munkáért igazgatói dicséretben részesült a füzérkomlói erdész és 1972. május 1-jén a helyi cigányzenekar köszöntötte az ünneplő dolgozókat. 1973-ban is jól dolgoztak, a mennyiségi tervek teljesítése mellett 15,3 millió költségfelhasználással 20,6 milliós termelési értéket és így 5,3 milliós eredményt értek el. Élerdész lett Füzérkomlós, ahol a teljes munkaidőben foglalkoztatott dolgozók éves átlagos létszáma 124 fő, az éves átlagbér 24 635 Ft volt.

Az ünnepségen az általános iskola tanulói színes kultúrműsorral köszöntötték szüleiket. Ünnepeltek a szocialista brigádok, a Táncsics brigád arany-, a Kossuth brigád ezüstérmét kapott. Megemlékeztek a Petőfi, a Rákóczi, az Esze Tamás, a Hajrá és az Előre brigádokról is, amelyek lakóhelyük szerint részt vettek a „Tiszta községért” mozgalomban, segítették a termelőszövetkezetet a betakarítási munkákban, szabad szombaton papírfát kérgeztek és a bért a helyi általános iskolának ajánlották fel szemléltető eszközök vásárlására, kalákában segítették egymást a házépítésben, a nagyobb munkákban. A brigádokban azonban eltűnt az ember, a „szocialista munkaverseny” személytelenné vált. Ma már csak azt tudjuk, hogy a Táncsics és a Kossuth brigádban felterhelők voltak, de azt nem, hogy melyik rakta a vagonokat és melyik terhelte a gépkocsikat.

Családi iratok között őrzött névsorokból tudjuk, hogy a Rákóczi gépi fakitermelő brigádban FARKAS BÉLA, LUKÁCS JÓZSEF, BRUNÁCZKI LÁSZLÓ, BRUNÁCZKI IGNÁC, GERGELY FERENC, BRUNÁCZKI ANDRÁS, PÁSZTOR FERENC dolgozott, 1973-ban ezüstérmét és fejenként 300 forint jutalmat kaptak, valamint ezen időszakban füzéri fakitermelők és fogatosok dolgoztak többségében az Unimogos brigádban: ANGYAL GYULA, ANGYAL ISTVÁN, PÁSZTOR GYULA, PRESZULY JÁNOS, MATUSZ FERENC, LUKÁCS JÓZSEF, S. LUKÁCS ANDRÁS, KOTÉRLA JÁNOS, TAKÁCS ANDRÁS, TAKÁCS PÉTER, VERÉB ERNŐ, BALOGH LÁSZLÓ, ZURKÓ ANDRÁS, illetve MAGYARI SÁNDOR Unimog vezető.

Szerző, mint a Borsodi Fagazdasági Híradó korabeli szerkesztője a „*Bemutatjuk erdészeteinket: Füzérkomlós*” c. cikkében értékelte az eredményeket. PETERCSÁK JÁNOS erdőművelési és SÁPI MIHÁLY fahasználati műszaki vezető adatai alapján rámutattak az előregedés, az alacsony bérek, a munkafeltételek, a természetbeni juttatások stb. miatt jelentkező gondokra is. Az iparfejlesztés – hollóházi porcelángyár, pálházi perlitbánya és fűrészüzem – miatt a fiatalok nem jönnek erdei munkásnak, a meglevők is elmennek. A szerződött állandó dolgozók között nincs 20 éves alatti és csak 12 fő 21-41 éves. A 8 kerületvezető erdészből heten 51 év feletti, és nincs erdészlakás. A szakmunkások közül 12 fő csak 50 órás tanfolyamot

végzett, a 8 fakitermelő brigádban 5 főnek van szakmunkás vizsgája, az erdőművelésben négy állandó dolgozó van. A komplex brigádok a tehergépkocsin fagyoskodnak, de a bódés munkásszállítás sincsen megoldva. Az illetményföldet Bálványoson adják ki – 50 km –, amit Füzérről nem lehet művelni stb.

A létszám csökkenését nem lehetett megállítani, a 7 brigád megmaradt, de 1979-ben 73, 1981-ben 69 tagja volt és csak 7 fő volt 30 évnél fiatalabb.

Korábban már érintettük, hogy az 1970-es évekre a 13 250 m³-re csökkent fakitermelés 47 %-a gyérítés volt, így a füzérkumlósi erdészetet kedvezőtlenül érintette, hogy a csökkent bükk papírfa, bányafa és szőlőkaró stb. igény miatt pangott a fapiac, de emelkedett az anyag- és energiaköltség, a munkabér és közterhei, romlott a jövedelmezőség.

1980. november 29-én 0:00 órakor – 56 évi üzemelés után – megszűnt a hegyközi vasút, így a fűrészrönk kivételével minden faanyagot tehergépkocsival kellett Sátoraljújhelybe szállítani. A megváltozott körülmények egységes szervezetet igényeltek, ezért 1980. december 31-én, mintegy 80 évi működés után megszűnt a füzérkumlósi erdészet. A kemencepataki erdészettel összevonva megalakult a BORSODI ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁG HEGYKÖZI ERDÉSZETE, de a füzéri erdőkből ma is az állami erdőgazdálkodás a meghatározó.

Rakodás kézzel-géppel

A PÁLHÁZI GÉPÁLLOMÁS FA-
ANYAGMOZGATÓ GÉPEI AZ ÖT-
VENES ÉVEK KÖZEPÉN

G-35 körmös traktor

GS-35 vontató

KT-12 lánc talpas traktor

GMC tehergépkocsi

Diamond tehergépkocsi

Rakodói munkák